

[Svend Haugaard.]

virksomhed, støtte initiativer til at forbedre tidligere markeder og indvinde nye, lette finansieringen af de enkelte bedrifter ikke mindst til bygning, rationalisering og førstegangsetablering, gerne give tilskud til rationalisering af landbrugets fællesvirksomhed osv.

Jeg vil gerne lige gøre en ekstra bemærkning med hensyn til konsulentudgifterne. Der er ingen tvivl om, at de landbrugsfaglige foreninger i øjeblikket har særdeles store vanskeligheder med at klare deres andel af konsulentlønnen, og jeg tror, det er en af de ting, vi bliver nødt til at tage op ved at hæve statens andel heri.

Over for de direkte tilskud er vi mere forbeholdne. Vi må dog erkende, at som forholdene stiller sig med udpræget beskyttelsespolitik på vore afsætningsområder for de pågældende landes egne landbrugsprodukter, er det ikke muligt at undgå støtteordninger af forskellig art. Disse må dog kun blive midlertidige, og vi må stræbe efter at gøre dem så konkurrencefremmende som muligt, så konkurrenceevnen bibeholdes fuldt ud.

Som forholdene er i dag, er vi ikke i tvivl om, at hvis der kunne opnås helt fri handel med landbrugsvarer, ville dansk landbrug klare sig og endda klare sig godt uden støtteordninger; men desværre er der temmelig langt frem til denne ønsketilstand.

Hjemmemarkedsordningen har stort set virket godt, og vi kan støtte denne ordnings fortsættelse. Dispositionsfondens og de ekstra 50 mill. kr., den nu får, er også i sin orden. Nye salg fremstød vil herigennem få en ekstra mulighed.

Mangelen på arbejdskraft, afsætningsvanskelighederne specielt for oksekød samt de mange bylandmænd, der helst driver landbrug alene ved maskinstationers hjælp, bevirker, at især kvægholdet er i farezonen. Der kan derfor være noget principielt rigtigt i, at mælkeproduktionen får et direkte tilskud, som kan virke produktionsfremmende, det vil i denne forbindelse sige bremse nedgangen i kvægbestanden. Jeg er helt enig i hr. Niels Eriksens bemærkning om, at det vil være katastrofalt, hvis kvægbestanden går for langt ned. Jeg forstår i øvrigt ikke ministerens stærke afstandtagen fra at benytte nogle få millioner kr. af de

samlede beløb til kontrolforeningerne; men det er et spørgsmål, som vi nok skal berøre i udvalgsarbejdet.

Kunstgødningstilskuddet virker anderledes, og det er vi mere betænkelige ved. Dette tilskud er først og fremmest til fordel for de besætningsløse brug, som der ikke mindst blandt bylandmændene er en stor procent af, og da det er de samme brug, der ved kornordningen får den store støtte, som betales af brug med besætning, er der altså nogle, der får både i pose og sæk.

Det radikale venstre har ønske om, selv om det desværre nok ikke kan nås i denne omgang, at ændre kunstgødningstilskuddet til en låneordning for bygningsrationalisering — et område, der på grund af de vanskelige finansieringsforhold er meget stærkt forsømt. Vi er på det rene med, at her vil 50 mill. kr. ikke klare sagen; men der er også forskel på en tilskudsordning, hvor beløbet ikke kommer igen, og udlån, hvor der kun bliver tale om et mindre rentetab og måske enkelte afskrivninger i de udestående fordringer. Vi ønsker gerne med henblik på fremtidige muligheder en drøftelse med landbrugsministeren om hans stilling til dette spørgsmål.

Der kan også være grund til at have betænkeligheder over for rapstilskuddet. Naturligvis er det foreslåede bedre end den tidligere ordning, som tvang margarineindustrien til at købe raps, som den af kvalitetsmæssige grunde ikke kunne anvende og derfor solgte videre med tab — et tab, som kun forbrugerne skulle betale. Men heller ikke den foreslåede ordning tvinger bedre kvalitet frem, og selv om raps kan være et udmærket led i sædskiftet på de kvægløse brug, er det dog et spørgsmål, om det af den grund er rimeligt, at staten betaler 300-400 kr. i tilskud pr. ha, der dyrkes med raps. Det er dyrkerne af afgrøder på de besætningsløse brug, der får tilskud til kunstgødning, rapstilskud og har en kornordning, medens man samtidig påstår, at disse afgrøder er velegnede for rationel og økonomisk stordrift. Kan man se logikken?

Ud over disse forbehold over for kunstgødning og raps kan vi anbefale lovforslaget om afsætning af landbrugsvarer.

Det ligger væsentlig tungere med hensyn til kornordningen. Vi var imod, da den nuværende ordning blev gennemført, og vi er